

**Kadernota Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) 2009-2012
Leidschendam-Voorburg**

21 april 2009

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
2. Wat is OGGZ?	8
2.1. De doelgroep	8
2.2. De organisaties	9
2.3. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg in cijfers	9
2.3.1. Nederland	9
2.3.2. Leidschendam-Voorburg	10
2.4. De OGGZ-ladder	12
3. OGGZ-beleid in Leidschendam-Voorburg	14
3.1. Waar komen we vandaan?	14
3.2. Ambities en beleidsvoornemens	14
3.3. Integrale OGGZ-beleidsvelden	14
4. Beleidsniveau één: preventie	16
4.1. Inleiding	16
4.2. Gemeentelijke doelstelling preventiebeleid	16
4.3. Preventieactiviteiten	16
4.3.1. Signaleren en bestrijden van risicofactoren	16
4.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties	17
4.3.3. Begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen	17
4.3.4. Functioneren als meldpunt voor (dreigende) signalen van crisis	18
4.4. Resultaten	18
4.5. Actiepunten	18
5. Beleidsniveau twee: bemoeizorg	19
5.1. Inleiding	19
5.2. Gemeentelijke doelstelling bemoeizorgbeleid	19
5.3. Bemoeizorgactiviteiten	19
5.3.1. Signaleren en bestrijden van risicofactoren	19
5.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties	20
5.3.3. Functioneren als meldpunt voor (dreigende) signalen van crisis	20
5.3.4. Begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen	21
5.4. Resultaten	24
5.5. Actiepunten	25
6. Beleidsniveau drie: maatschappelijke opvang	26
6.1. Inleiding	26
6.2. Gemeentelijke doelstelling maatschappelijke opvang	26
6.3. MO-activiteiten	26
6.3.1. Begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen	27
6.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties	27
6.4. Resultaten	28
6.5. Actiepunten	28

7. Samenwerking	29
8. Financiën	30
9. Communicatie	32
Bijlagen	33

Samenvatting

De kadernota Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) 2009-2012 is een uitwerking van prestatieveld 8 van de Wmo-nota *Vitale Verbindingen*. Doordat de doelgroep van dit prestatieveld overeenkomt met die van prestatieveld 7 (Maatschappelijke Opvang) en 9 (verslavingszorg), is het OGGZ-beleid in samenhang met deze twee prestatievelden opgesteld.

Het is de wettelijke taak van gemeenten om regie te voeren op OGGZ-activiteiten, zodat burgers op behoorlijke wijze maatschappelijk kunnen (blijven) participeren. Onze gemeente heeft daartoe een doelstelling geformuleerd die van toepassing is op de drie zojuist genoemde integrale beleidsvelden. Deze luidt: "Het voorkomen van uitsluiting van kwetsbare burgers en hun maatschappelijke participatie mogelijk maken en bevorderen. Waar dit niet lukt, moet een vangnet geboden worden." Aan de kern van deze doelstelling ligt prestatieveld 8, het bevorderen van de OGGZ.

Maar wat is eigenlijk OGGZ? Volgens een definitie van de VNG gaat het, kort gezegd, om preventie en om ongevraagde bemoeienis van zorginstellingen met kwetsbare personen en risicogroepen die kampen met meervoudige problemen, waaronder meestal psychische en / of verslavingsproblemen, die onvoldoende zelfredzaam zijn, meestal niet duidelijk om hulp vragen en vaak overlast voor de omgeving veroorzaken.

De omvang van de groep sociaal kwetsbaren in Leidschendam-Voorburg is niet precies bekend. In hoofdstuk 2 wordt per organisatie een overzicht gegeven van het aantal cliënten dat bij deze organisatie geregistreerd staat. Deze gegevens hebben echter geen cumulatieve waarde, omdat een individuele cliënt van meerdere organisaties tegelijkertijd zorg of begeleiding kan ontvangen. Over de aard van de problematiek valt meer te melden. Zo geeft RIBW Fonteynenburg aan in toenemende mate cliënten te zien met persoonlijkheidsstoornissen (vaak in combinatie met middelen afhankelijkheid) en stoornissen uit het autistische spectrum. Ook Limor constateert veel problemen. Zij zien veel complexe schuldenproblematiek in combinatie psychiatrie, autisme en verstandelijke beperkingen, ernstig sociaal maatschappelijk ontwrichte situaties en verslavingsproblematiek.

Bij de aanpak van OGGZ-problematiek onderscheidt onze gemeente drie beleidsniveaus, namelijk preventie, bemoeizorg en maatschappelijke opvang. In deze nota vormen de drie beleidsniveaus ieder een apart hoofdstuk, waarin het doel van het beleidsniveau, de al bestaande activiteiten en een aantal te behalen resultaten en actiepunten worden benoemd.

Aandacht is er ook voor ketensamenwerking en afstemming. Immers, OGGZ-cliënten kampen veelal met multiproblematiek en bij de aanpak van deze problemen zijn veel verschillende organisaties betrokken. Om de samenwerking en afstemming tussen de betrokken partijen te bevorderen heeft de gemeente in 2009 onder andere het OGGZ Platform Bezorgd opgericht. In het platform zijn alle organisaties vertegenwoordigd die zich met OGGZ bezig houden: de gemeente, de GGD, Parnassia, Brijder verslavingszorg, GGZ Haagstreek, Florence, de woningcorporaties, politie, RIBW Fonteynenburg Reakt en Stichting Woej. Verder er ook aandacht voor de interne samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie. Want ook hier zijn meerdere afdelingen bij de OGGZ betrokken. Denk daarbij aan de afdelingen Schuldhelpverlening, Sociale Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Zorgloket, Jeugd, Onderwijs en Sport en Wonen, Voorzieningen en Leefbaarheid.

De gemeente gaat er vooralsnog van uit dat het uitvoeren van de in deze nota benoemde actiepunten valt binnen het reguliere takenpakket van de gemeente en de organisaties en daarom binnen de huidige begrotingen van de gemeente en organisaties past.

Ten slotte wordt in deze nota het belang van communicatie benadrukt voor de ondersteuning van de preventieactiviteiten, de bevordering van de ketensamenwerking en de afstemming tussen de OGGZ-organisaties en de bevordering van de kwaliteit van het beleid. Deze kadernota en de bijbehorende werkprotocollen zijn dan ook (in navolging van dit laatste punt) tot stand gekomen in samenwerking met de betrokken OGGZ-organisaties. Daarnaast heeft ook de Participatieraad een inhoudelijke bijdrage geleverd aan nota. Waarvoor onze dank!

1. Inleiding

Sinds 1 januari 2007 is de OGGZ overgeheveld van de Wet collectieve preventie gezondheidszorg (Wcpv) naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg. Deze verantwoordelijkheid komt tot uitdrukking in de regietaak van gemeenten bij het realiseren van een samenhangend OGGZ-aanbod. In 2008 is de Wmo-nota *Vitale Verbindingen: Maatschappelijke ondersteuning en sociale samenhang Wmo-beleid Leidschendam-Voorburg 2008-2012* (Dis 2008/10506) vastgesteld. Hierin is een aanzet gegeven tot de verdere ontwikkeling van het OGGZ-beleid van deze gemeente.

Bij de OGGZ gaat het om alle activiteiten op het terrein van de geestelijke volksgezondheid die zonder vrijwillige, individuele hulpvraag worden uitgevoerd. De activiteiten zijn gericht op het voorkomen van maatschappelijke uitval en het beheersen van psychosociale problematiek. Dit laatste wordt bevorderd door het bieden van een vangnet voor sociaal kwetsbare mensen die de aansluiting bij de maatschappij dreigen te verliezen en het begeleiden van deze mensen naar een maatschappelijk zinvol bestaan.

Door de gemeenschappelijke doelgroep (sociaal kwetsbaren) kan het Wmo-prestatieveld OGGZ niet los worden gezien van de prestatievelden maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid. Kwetsbare personen met OGGZ-problematiek kampen vaak ook met verslaving en lopen een verhoogd risico afhankelijk te worden van maatschappelijke opvang. In zowel de Wmo-nota als deze kadernota OGGZ wordt het beleid van de drie prestatievelden daarom integraal benaderd. De kern ligt echter in prestatieveld 8: het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Doel

Deze beleidsnota gaat in op wat OGGZ is, welke problematiek in Leidschendam-Voorburg kan worden geconstateerd, wat er al in de gemeente aan OGGZ gebeurt en wat er in de periode 2009-2012 verder ontwikkeld moet worden. In navolging van *Vitale Verbindingen* wordt het beleid in samenhang met de maatschappelijke opvang en het verslavingsbeleid benaderd.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de aard van de OGGZ. Want wat is nu eigenlijk de doelgroep van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg? Welke organisaties zijn er op dit terrein actief? En hoe groot is de groep sociaal kwetsbaren in Leidschendam-Voorburg?

Omdat de nota die voor u ligt een verdere uitwerking is van hoofdstuk 4.7 van de nota *Vitale verbindingen* wordt in hoofdstuk 3 een uiteenzetting gegeven van het bestaande Wmo-beleid.

De drie daarop volgende hoofdstukken geven een overzicht van de OGGZ-activiteiten die de afgelopen jaren in Leidschendam-Voorburg hebben plaatsgevonden. De activiteiten worden besproken aan de hand van de volgende beleidsniveaus:

- Preventie (hoofdstuk 4)
- Bemoezorg (hoofdstuk 5)
- Maatschappelijk Opvang (hoofdstuk 6)

Per beleidsniveau benoemt de gemeente een algemene doelstelling en een aantal actiepunten om deze doelstellingen te bereiken.

Bij de uitvoering van de activiteiten op de drie beleidsniveaus zijn veel verschillende partijen betrokken. Hoofdstuk 7 is daarom gewijd aan onderlinge samenwerking en samenhang.

In de hoofdstukken 8 en 9 wordt respectievelijk aandacht besteed aan de financiering van de activiteiten en het communicatietraject.

Professionele organisaties die een taak hebben op het terrein van de OGGZ zijn nadrukkelijk betrokken geweest bij het opstellen van deze nota. In het bijzonder de volgende instellingen:

- Brijder Verslavingszorg
- Florence, Algemeen Maatschappelijk Werk
- GGD Zuid-Holland West
- GGZ Haagstreek
- Stichting Woej
- Parnassia, Ambulant Centrum Ouderen

Ook de Participatieraad heeft een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van deze nota.

2. Wat is OGGZ?

Volgens de algemene bepalingen van de Wmo is de taak van gemeenten op het gebied van de OGGZ vierledig:

1. het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg,
2. het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen,
3. het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en
4. het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

2.1 De doelgroep

De OGGZ-doelgroep is zeer heterogeen en laat zich moeilijk afbakenen. Een aantal jaar geleden heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) daarom een omschrijving gegeven van deze doelgroep.¹ Volgens de VNG is het kenmerkend voor sociaal kwetsbare mensen 'dat zij vaak onvoldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te kunnen voorzien. Denk hierbij aan huisvesting, voedsel, inkomen en werk, sociale contacten, dagbesteding et cetera. Sociaal kwetsbaren hebben vaak meerdere problemen tegelijkertijd en kunnen soms door de aard van hun problematiek overlast en gevoelens van onveiligheid in hun omgeving veroorzaken.'

Een deel van de sociaal kwetsbare individuen wordt ook wel omschreven als *zorgwekkende zorgmijders*: mensen die dringend zorg nodig hebben, maar er niet om vragen. Het zijn vaak woningcorporaties, politie en burens die om zorg vragen. In de openbare geestelijk gezondheidszorg is er dus vaak sprake van ongevraagde hulpverlening of *bemoeizorg*.

Van de zorgwekkende zorgmijders zijn vooral de mensen zichtbaar die een zwervend bestaan leiden of overlast veroorzaken. Vaak hebben zij psychiatrische en/of verslavingsproblemen. Maar tot deze categorie behoren ook personen met problemen die zich thuis achter de deur afspelen. Groepen waar de OGGZ zich in het bijzonder op richt zijn onder meer:

- dak- en thuislozen
- alcohol- en drugsverslaafden
- mensen met acute psychiatrische problemen
- langdurig zorgafhankelijke mensen met een psychiatrische achtergrond
- mensen met problematische schulden
- ernstig vereenzaamde ouderen
- gezinnen met psychosociale multi-problematiek
- mensen die hun huis dreigen te worden uitgezet
- slachtoffers van huiselijk geweld

Bij OGGZ gaat het, kort gezegd, om preventie en om ongevraagde bemoeienis van zorginstellingen met kwetsbare personen en risicogroepen die kampen met meervoudige problemen, waaronder meestal psychische en / of verslavingsproblemen, die onvoldoende zelfredzaam zijn, meestal niet duidelijk om hulp vragen en vaak overlast voor de omgeving veroorzaken.

¹ VNG, *57 vragen over de OGGZ* (2003).

2.2. De organisaties

De OGGZ houdt zich niet bezig met de intramurale en extramurale geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg, zoals die in Leidschendam-Voorburg door Parnassia en de GGZ Haagstreek wordt geboden. Dit is een taak van deze organisaties, die met AWBZ-gelden wordt uitgevoerd. De O van de OGGZ geeft aan dat het gaat om het openbare: dat wil zeggen het werk dat buiten de muren van deze organisaties plaats vindt. Daarnaast verwijst het naar de zorg die nodig is om zo zelfstandig mogelijk te kunnen participeren in de samenleving.

Toch behoren Parnassia en GGZ Haagstreek wel tot de belangrijkste organisaties voor de OGGZ in Leidschendam-Voorburg. Beide organisaties hebben outreachende hulpverleners die in het kader van de OGGZ werkzaam zijn in de gemeente. Een belangrijke taak voor deze hulpverleners is (opnieuw) contact te leggen met mensen met geestelijke problemen om ze te stimuleren van de hulpverlening gebruik te maken. Ook andere organisaties zoals Florence Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), RIBW Fonteyenburg, Limor en Reakt houden zich bezig met de begeleiding en/of opvang van de sociaal kwetsbaren in de stad. Verder heeft de gemeente via de afdelingen Sociale zaken, Schuldhulpverlening, Openbare Orde en Veiligheid, Jeugd, Onderwijs en Sport, Wonen, Voorzieningen en Leefbaarheid en Volkshuisvesting te maken met de OGGZ-doelgroepen.

De GGD heeft een vangnetfunctie op het moment dat mensen tussen wal en schip dreigen te raken omdat hulpverlening nog niet in zicht is. De rol van de GGD is te zorgen dat de hulpverlening op gang komt. Wat de preventie van geestelijke gezondheid betreft zijn Parnassia, GGZ Haagstreek, de Jutters (als het om jongeren gaat) en de GGD de voornaamste uitvoerende organisaties in Leidschendam-Voorburg.

Leidschendam-Voorburg vindt het belangrijk om een compleet en actueel overzicht te hebben van het totale OGGZ-netwerk, waarin zorgaanbieders hun activiteiten en bereikbaarheid hebben samengevat. Met dit overzicht kan de onderlinge samenwerking van de diverse OGGZ-instellingen en de samenhang in beleid worden bevorderd. Daarnaast is het cruciaal dat de gemeente en de inwoners van onze gemeente op de hoogte zijn van (de bereikbaarheid van) de organisaties en de activiteiten in de stad. Een sociale kaart biedt een dergelijk overzicht. De gemeente heeft al gezorgd dat er een digitale sociale kaart Wmo is. In deze digitale sociale kaart zijn ook nadrukkelijk de producten en diensten van organisaties werkzaam in de OGGZ te raadplegen. Om te zorgen dat het overzicht compleet en actueel blijft, ziet de gemeente erop toe dat de organisaties hun informatie up to date houden.

2.3. Openbare geestelijke volksgezondheid in cijfers

Recente gegevens over de omvang van de groep kwetsbare individuen zijn zowel op landelijk als op lokaal niveau schaars. De beschikbare cijfers schetsen geen totaalbeeld van de OGGZ-doelgroep, maar van een aantal subgroepen waarop de OGGZ zich richt. Doordat één persoon tot meerdere subgroepen kan behoren (bijvoorbeeld verslaafden en thuislozen) is het geen optie om de aantallen van deze subgroepen op te tellen om zodoende tot een totaalbeeld te komen. Bij het kennismaken van onderstaande cijfers dient men met deze beperking rekening te houden.

2.3.1. Nederland

In 2006 is in de handreiking *Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en gemeenten*² het volgende overzicht gepubliceerd van de landelijke omvang van de OGGZ-doelgroep. Voor de

² Erp, S. van, *Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en gemeenten*. Een publicatie van PON, Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant (mei 2006).

volledigheid van de nota die voor u ligt, is dit overzicht (indien mogelijk) in de laatste kolom met de meest recente cijfers aangevuld.

Tabel 1 Cijfers landelijke omvang OGGZ-doelgroep

(Landelijke) omvang van diverse doelgroepen	Aantal personen	Onderzoek 2007
Dak- en thuislozen, <i>GGZ Nederland</i>	15.200	--
Dak- en thuislozen, <i>Gezondheidsraad</i>	30.000	--
Dak- en thuislozen, <i>Landelijk onderzoek Thuislozen</i>	53.000	--
Dak- en thuislozen, <i>Leger des Heils</i>	66.000	50.000
Sociaal kwetsbare mensen, <i>RMO</i>	55.000 – 65.000	--
Schatting verkommerden en verloederden	77.000	--
Mensen met ernstige en langdurige problemen in de thuissituatie	50.000 – 90.000	--
Thuislozen	200.000	--
Zwerfjongeren tussen 15-25 jaar, <i>Algemene Rekenkamer</i>	2.700 – 4.700	6.000
Problematische gebruikers harddrugs, <i>Nationale Drugmonitor 2002</i>	26.000 – 30.000	24.000 - 46.000

Aan de hand van de definitie van de VNG, wordt geschat dat circa 110.000 mensen (0,7% van de bevolking) tot de OGGZ-doelgroep sociaal kwetsbare individuen behoort.³ Hierbij kan worden opgemerkt dat de omvang van de groep in een bepaalde gemeente afhankelijk is van de omvang van de gemeente zelf. Hoe groter de gemeente, hoe groter de groep sociaal kwetsbare mensen, zowel in absolute als in relatieve zin.

2.3.2. Leidschendam-Voorburg

Ook in Leidschendam-Voorburg bestaat er geen goed overzicht van de totale omvang van de OGGZ-doelgroep. De GGD en de organisaties voor geestelijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening hebben wel zicht op onderdelen van de problematiek, maar deze gegevens zijn nog niet op elkaar afgestemd en als geheel in beeld gebracht.

Ten behoeve van meerjarige beleidsvorming en –bijstelling en de jaarlijkse productafspraken met de instellingen op het gebied van OGGZ, maatschappelijke opvang en verslavingszorg (prestatievelden 7 t/m 9 Wmo) is het belangrijk om zicht te krijgen op de aard en de omvang van de OGGZ-problematiek in Leidschendam-Voorburg. De gemeenten in de regio Haaglanden hebben de GGD'en in de regio daarom opdracht gegeven een OGGZ-monitor op te zetten. Het onderzoek is in 2009 gestart en zal naar verwachting medio 2010 worden gepresenteerd.

Om in deze nota alvast een beeld te kunnen schetsen van de huidige omvang van de OGGZ, heeft de gemeente informatie opgevraagd over het aantal cliënten uit Leidschendam-Voorburg dat in 2008 geregistreerd stond bij de diverse grote zorginstellingen, het Meldpunt Bezorgd⁴ en het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). Ook hier geldt, dat aan onderstaande cijfers geen cumulatieve waarde kan worden toegekend. Immers, een cliënt kan van meerdere instellingen tegelijkertijd zorg of begeleiding ontvangen.

³ Ministerie VWS en VNG, *Handreiking OGGZ in de Wmo* (november 2006).

⁴ Het Meld- en coördinatiepunt Bezorgd is een centraal punt in Leidschendam-Voorburg waar professionele organisaties zorgwekkende situaties kunnen melden. Zie voor meer informatie hoofdstuk 5.3.3. van deze kadernota.

Tabel 2 Cijfers OGGZ 2008⁵ Leidschendam-Voorburg

Organisatie	Soort zorg	Aantal cliënten	Cliënten op wachtlijst	Aantal meldingen
GGZ Haagstreek	Behandeling en begeleiding van mensen met diverse psychische problemen.	1292 ⁶		
Limor	Psychosociale- en financiële thuisbegeleiding, waaronder Laatste Kanstraject	73 ⁷	12	
RIBW Fonteynenburg	Beschermd wonen en extramurale begeleiding van mensen met psychische en psychosociale problemen	95	20 ⁸	
Parnassia	Psychiatrische begeleiding aan 60-plussers	150-200 ⁹		
Florence, AMW	Ondersteuning van cliënten in het kader van de OGGZ	Ca. 60		
Reakt	Begeleiding van mensen met psychiatrische en psychiatrie problematiek en bevordering van maatschappelijke integratie	1194 ¹⁰	0	
Gemeente, Schuldhulpverlening	Bemiddeling bij schuldenproblematiek	567		
Brijder Verslavingszorg	Verslavingszorg op het gebied van drugs, alcohol, medicijnen en gokken	209		
GGD ZHW - Meldpunt Bezorgd	Toeleiding naar zorg			75
ASHG	Toeleiding naar zorg			98
Buurtbemiddeling	Bemiddeling bij ruzies in de buurt			55
Dienst justitiële inlichtingen	Registratie ex-gedetineerden			90 ¹¹
Stichting Huize Rijnaard	Sociaal pension	Ca. 26		

Een belangrijke bron voor de aard van de problematiek zijn de gegevens van het OGGZ Meldpunt Bezorgd¹². Het meldpunt registreert bij iedere melding een aantal geanonimiseerde gegevens over de cliënt, de problematiek en de meldende instanties. Op basis van deze gegevens kan bijvoorbeeld worden geconcludeerd dat in 2008 veel psychiatrische problematiek werd gemeld. Vooral persoonlijkheidsstoornissen, dementie en psychosen zijn veelvoorkomende ziektebeelden. Deze

⁵ Cijfers over 2008. Afwijkende peildatum mogelijk.

⁶ Peildatum 17-04-2009. In totaal waren op de peildatum 1292 cliënten in zorg bij GGZ Haagstreek. In 2008 ontvingen 19 cliënten bemoeizorg.

⁷ Peildatum 20-02-2009. Van de 73 personen volgen 23 personen een in overleg met wooncorporaties heem traject ter voorkoming van huisuitzettingen: 20 personen ontvingen kortdurende en vrijblijvende begeleiding en 3 personen ontvingen dwingende en langdurige laatste kansbegeleiding.

⁸ Peildatum 20-02-2009. Voor beschermd wonen staan er 11 personen op de wachtlijst. Voor extramurale begeleiding staan 9 personen op de wachtlijst.

⁹ Het betreft hier een schatting. In circa 20 van deze 150-200 gevallen betrof het bemoeizorg.

¹⁰ Van de 1194 cliënten bezochten 1151 personen de laagdrempelige inloop, 899 personen namen deel aan de groepsactiviteiten en aan 495 deelnemers is individuele begeleiding geboden.

¹¹ In 2006 is er 90 maal een inwoner uit Leidschendam-Voorburg ontslagen uit detentie. Een aantal hiervan is meerdere malen gedetineerd en van de ex-gedetineerden keert 95% terug naar de gemeente van herkomst.

¹² Zie voor meer informatie hoofdstuk 5.3.3. van deze nota.

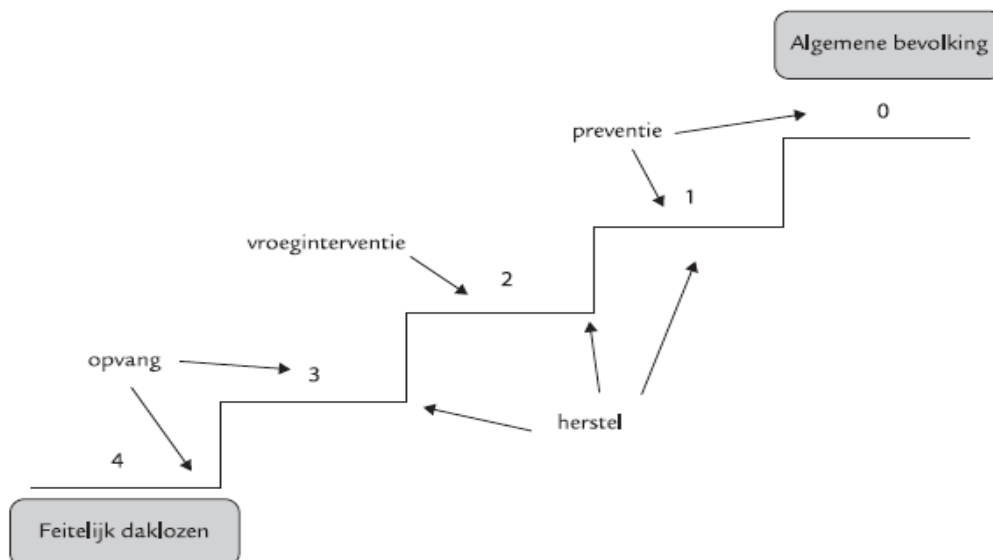
conclusie van het Meldpunt Bezorgd wordt bevestigd door observaties van de zorginstellingen. Zo geeft RIBW Fonteyenburg aan in toenemende mate cliënten te zien met persoonlijkheidsstoornissen (vaak in combinatie met middelen afhankelijkheid) en stoornissen uit het autistische spectrum. Ook Limor neemt veel problemen waar. Zij zien veel complexe schuldenproblematiek in combinatie psychiatrie, autisme en verstandelijke beperkingen, ernstig sociaal maatschappelijk ontwrichte situaties en verslavingsproblematiek.

De geestelijke problematiek, zoals verslaving en psychiatrie, heeft in veel gevallen financiële en sociale gevolgen. Vooral huurschulden zijn een belangrijk aandachtspunt voor het Meldpunt Bezorgd in verband met het grote risico op escalatie van problemen door huisuitzettingen en dak- en thuisloosheid. Een ander veelvoorkomend probleem is sociaal isolement. Bij 18 van de 75 meldingen bleek hiervan sprake te zijn.

Bovengenoemde cijfers schetsen slechts een beperkt beeld van de problematiek in Leidschendam-Voorburg. De gegevens berusten namelijk maar op twee soorten bronnen: cijfers van zorginstellingen en cijfers meldpunt Bezorgd. De eerste categorie betreft enkel de groep mensen die al in zorg zijn. De cijfers van het Meldpunt Bezorgd daarentegen schetsen alleen een beeld van de problematiek die wordt gemeld. Alles dat buiten het beeld van de instellingen en het meldpunt plaatsvindt, is onbekend. Ook problematiek waarvoor de centrumgemeente zorg aanbiedt (m.n. de opvang dak- en thuislozen), is hier niet beschreven. Een completer beeld wordt beschikbaar met de publicatie van de OGGZ-monitor.

2.4. De OGGZ-ladder

Een veelgebruikte methodiek om het beleidsveld, de interventies en de doelgroepen in beeld te brengen is de OGGZ-ladder. De ladder bestaat uit vijf treden. Op elke trede van de ladder komen twee dimensies samen, namelijk de aard van de problemen en de gewenste en benodigde ondersteuning en opvang. Per trede van de OGGZ-ladder is er sprake van andere risico- en cliëntenprofielen en zijn er dus ook andere soorten interventies en zorgaanbieders nodig.

De *nulde trede* stelt in gemeenten de lokale bevolking voor. Er zijn geen klachten of verhoogd risico. Interventies op dit niveau (collectieve preventie) bestaan onder meer uit voorlichting en gezondheidsbevordering.

Bij de *eerste trede* gaat het om uiteenlopende risicogroepen waarbij sprake is van een haperende zelfredzaamheid en verminderd welzijn. Preventieve activiteiten, ook op het individu gericht, kunnen achterop raken helpen voorkomen.

Op de *tweede trede* bewegen zelfstandig wonende mensen met multiproblematiek. Er is sprake van verminderde zelfredzaamheid. Op deze trede zijn er ook kwetsbare mensen die weer proberen aan te haken en te herstellen. Interventies zijn gericht op signalering, en geïntegreerde multidisciplinaire en outreaching aanpak (bemoeizorg).

De *derde trede* komt in beeld als kwetsbare personen in acute crisissituaties verkeren, zoals psychische decompressie, geweldsmisdrijf of dakloosheid. Zij zijn aangewezen op crisishulp en institutionele zorg (maatschappelijke opvang, psychiatrisch ziekenhuis, gevangenis). Het verblijf is in principe tijdelijk, maar kan ook langdurig zijn.

Op de *vierde trede* hebben kwetsbare personen de bodem van het bestaan geraakt. Zij zijn dakloos, maar kunnen of willen evenmin gebruik maken van opvangvoorzieningen. Vaak is er ook sprake van verslaving en schulden. Interventies zijn gericht op dag- en nachtopvang, outreaching, intensieve bemoeizorg en zo mogelijk toeleiding naar opvang en zorg.

Kenmerkend voor de ladder is de onderlinge verbondenheid van de verschillende treden, welke tot uitdrukking komt in het proces van maatschappelijke uitval en maatschappelijk herstel. Personen die zich op een bepaalde trede bevinden kunnen verder afglijden of juist herstellen. Het doel van het interventieaanbod is enerzijds om problemen te voorkomen en anderzijds om zo vroeg mogelijk op de ladder problemen te signaleren, en middels bemoeizorg (waaronder activering) en/of maatschappelijke opvang, mensen met OGGZ-problematiek te laten reïntegreren in de samenleving.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft bovenstaande ladder ‘vertaald’ in de onderstaande integrale OGGZ-beleidsvelden:

- Nulde en eerste trede = preventie
- Tweede trede = bemoeizorg
- Derde en vierde trede = opvang

De ladder en de daaraan verbonden OGGZ-beleidsvelden dienen in de hoofdstukken 4, 5 en 6 als basis voor de beschrijving van de beleidsdoelen en de daarop afgestemde activiteiten die plaatsvinden in onze gemeente. In deze hoofdstukken zal tevens een verband worden gelegd met de vier taken van de gemeenten op het gebied van de OGGZ, zoals beschreven in de Wmo. Maar eerst volgt in hoofdstuk 3 een beschrijving van het al bestaande OGGZ-beleid van Leidschendam-Voorburg.

Actiepunten naar aanleiding van hoofdstuk 2: Wat is OGGZ?

Nr	Actiepunt	uitvoerder	gereed
1	De gemeente zorgt dat er een up to date sociale kaart beschikbaar is.	Gemeente/ Organisaties	doorlopend proces
2	De uitvoering van een OGGZ-monitor	GGD	2010

3. OGGZ-beleid in Leidschendam-Voorburg

3.1. Waar komen we vandaan?

De basis voor het lokale OGGZ-beleid is al gelegd in de Wmo-nota *Vitale verbindingen*. Hier worden de doelstellingen van het lokale Wmo-beleid voor de periode 2008-2012 benoemd, namelijk participatie, zelfredzaamheid en preventie (waar mogelijk) en/of ondersteuning (waar nodig). Deze doelstellingen vinden hun weerslag in de gemeentelijke Wmo-visie voor de prestatievelden 7 tot en met 9, waartoe de OGGZ behoort:

'Het voorkomen van uitsluiting van kwetsbare burgers en hun maatschappelijke participatie mogelijk maken en bevorderen. Waar dit niet lukt, moet een vangnet geboden worden.'

Door psychische problemen is maatschappelijke participatie (het aangaan van sociale verbanden) voor sociaal zwakkeren vaak een probleem. Hierdoor zijn zij niet altijd in staat om in de eigen bestaansvoorwaarden te kunnen voorzien, zoals huisvesting, voedsel, inkomen en werk, sociale contacten en dagbesteding. Ter bevordering van de maatschappelijke participatie van de OGGZ doelgroep is het belangrijk dat er wordt ingezet op vroegtijdige signalering, begeleiding en ondersteuning van mensen die dat nodig hebben, zonodig in de vorm van bemoeizorg en waar mogelijk in de wijken en in opvangvoorzieningen. Meedoen voor deze doelgroep wordt ook bevorderd door het (waar mogelijk) vinden van werk (in samenwerking met de gemeente) of het vinden van een dagbesteding. Zowel activering als resocialisering speelt daarom een belangrijke rol in het lokale OGGZ-beleid.

3.2. Ambities en beleidsvoornemens

In de Wmo-nota heeft de gemeente een aantal specifieke beleidsvoornemens voor de OGGZ in de periode 2008-2012 benoemd. Deze zijn:

1. Het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van psychische/ psychosociale en/of verslavingsproblemen.
2. Sociaal kwetsbaren functioneren zo zelfstandig mogelijk en nemen naar vermogen weer deel aan de samenleving zonder dat zij overlast voor hun omgeving veroorzaken.
3. Er is rond de cliënt een vraaggestuurd, georganiseerd, sluitend zorg- en ondersteuningsaanbod.
4. Er is draagvlak voor sociaal kwetsbaren in de Leidschendam-Voorburgse samenleving.

Deze beleidsvoornemens zijn uitgewerkt naar een aantal concrete acties op het gebied van de OGGZ en het nauw verbonden beleidsterrein Maatschappelijke Opvang (zie bijlage 1). Het beleid dat in deze nota wordt beschreven bouwt op deze beleidsvoornemens voort.

3.3. Integrale OGGZ-beleidsvelden

Deze gemeente kiest voor een integrale benadering van het OGGZ-beleid. Eerder bleek uit de OGGZ-ladder de onderlinge verbondenheid tussen de drie aangewezen beleidsniveaus preventie, bemoeizorg en maatschappelijke opvang.

Daarnaast bestaat er een relatie tussen het OGGZ-beleid en de overige prestatievelden van de Wmo. Op de bovenste treden van de ladder (preventieniveau) is er vooral samenhang met de Wmo-prestatievelden één tot en met vier: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid, op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden, het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Op de treden een en twee (preventie- en bemoeizorgniveau) bestaat er daarnaast ook overlap met de prestatievelden vijf en zes: “Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem en het verlenen van voorzieningen aan deze groepen”.

Prestatieveld zeven, de maatschappelijke opvang, valt vooralsnog vrijwel samen met de treden drie en vier. Daarentegen is het beleid ter bestrijding van huiselijk geweld ook op de hogere treden van de ladder te lokaliseren. Samenhang is er, vooral op de lagere treden, ook met het verslavingsbeleid (negende prestatieveld).

4. Beleidsniveau één: preventie

4.1. Inleiding

Preventie is een belangrijk interventiemiddel om de openbare geestelijke gezondheidszorg te bevorderen. Het vormt het eerste integrale OGGZ-beleidsniveau van onze gemeente en kan worden gelokaliseerd op trede nul en één op de OGGZ-ladder. De doelgroep van dit beleidsniveau varieert van de algemene bevolking zonder klachten tot risicogroepen met (licht) haperende zelfredzaamheid.

4.2. Gemeentelijke doelstelling preventiebeleid

Preventieprogramma's zijn gericht op het verkleinen van risicofactoren en versterken van beschermende factoren om te voorkomen dat kwetsbare mensen "buiten de boot" vallen en niet langer zelfstandig kunnen participeren in de samenleving.

4.3. Preventie-activiteiten

Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk dat er op het gebied van preventie activiteiten worden uitgevoerd. Ze hebben hierin een controlerende en een stimulerende functie, onder meer door het aanbod van de activiteiten aan te laten sluiten op de omvang en aard van de OGGZ-problematiek in de gemeente en hierover prestatieafspraken te maken met de instellingen. De GGD, Parnassia, GGZ Haagstreek, De Jutters, Florence (Amw), Woej (Welzijn Ouderen) zijn in Leidschendam-Voorburg de belangrijkste organisaties in de uitvoering van de OGGZ-preventie.

Hieronder volgt een opsomming van de preventieactiviteiten op basis van de vierledige OGGZ-opdracht van de Wmo.

4.3.1. Signaleren en bestrijden van risicofactoren

De activiteiten van onze gemeente op preventieniveau zijn voor een belangrijk deel gericht op het signaleren en bestrijden van risicofactoren. Dit vindt plaats door middel van collectieve gezondheidsbevordering via beleidsadvisering en een aantal specifieke activiteiten gericht op het ontwikkelen van vaardigheden, kennis en mentaliteit. Hiermee wordt geprobeerd om een gedragsverandering teweeg te brengen bij groepen mensen die een verhoogd risico lopen op het ontwikkelen van psychische problemen of bij individuen met waarneembare symptomen van een psychische stoornis. Preventie is daarnaast gericht op het tijdig onderkennen van en het tijdig ingrijpen (vroegsignalering) om verergering te voorkomen. Vroegsignalering omvat activiteiten gericht op het voorlichten, adviseren en ondersteunen van het publiek en professionals om hen gevoelig te maken voor het opsporen van OGGZ-problematiek en daarmee de doorverwijzing naar de hulpverlening te bevorderen.

Een belangrijk voorbeeld hiervan is de nota Lokaal gezondheidsbeleid (2007). Hierin hebben wij de preventie van depressie en de preventie van schadelijk alcoholgebruik tot 2 van de 5 speerpunten van het lokaal gezondheidsbeleid voor de periode 2008-2011 gemaakt. Eind 2008 is in dit kader het Uitvoeringsplan 2009-2011(Docnr.: 2008/26997) vastgesteld, waarin een overzicht van de lokale preventieactiviteiten wordt gegeven.

Naast de activiteiten die plaats vinden in het kader van het lokale gezondheidsbeleid, worden door Parnassia Bavo Groep, De Jutters en GGZ Haagstreek ook collectieve preventieprogramma's OGGZ uitgevoerd om psychiatrische, psychosociale en verslavingsproblemen te voorkomen dan wel tijdig te signaleren. Belangrijke preventiemiddelen zijn voorlichting, deskundigheidsbevordering en gerichte ondersteuning aan bepaalde doelgroepen, zoals kinderen van ouders met verslavings- of psychiatrische problematiek. Het preventieprogramma op het gebied van verslaving wordt in onze gemeente door Parnassia uitgevoerd in samenwerking met de GGD en Brijder Verslavingszorg. Het

programma richt zich op gokken, alcoholmisbruik en (soft)drugsgebruik. Ook Florence biedt collectieve preventieactiviteiten aan ter bestrijding van psychosociale problemen, zoals de zogenaamde "waakvlamcontacten" en het bieden van informatie en advies.

Onderzoek heeft uitgewezen dat een pro-actieve benadering bij preventie vaak goede resultaten boekt. De gemeente heeft om deze rede een subsidiebudget ter beschikking gesteld aan GGZ Haagstreek om een methodiek in te voeren waarbij het mogelijk wordt om vroegtijdig jongeren te signaleren die een groot risico lopen om een psychose ontwikkelen (welke zich in de regel op volwassen leeftijd voordoet). Samenwerking met andere GGZ-instellingen en scholen voor voortgezet onderwijs is daarbij een belangrijk thema.

Tot slot vraagt het signaleren van eenzaamheid en sociaal isolement om aandacht. Het helpt depressie en andere psychische klachten te voorkomen. Met name weduwen en ouderen boven de 75 jaar hebben een verhoogde kans op eenzaamheid of sociaal isolement. Dat geldt tevens voor allochtonen. Signalering onder ouderen vindt onder andere plaats door de ouderenadviseurs van Woej. In 2009 is het Platform Eenzaamheid van start gegaan, waarin diverse organisaties samenwerken om vroegtijdige signalering te bevorderen en samen laagdrempelige activiteiten te organiseren om het sociaal isolement van de doelgroep te doorbreken.

4.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties

De tweede OGGZ-taak is concreter geformuleerd: gemeenten zijn verantwoordelijk voor het tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties. Om de OGGZ te kunnen versterken worden prestatieafspraken gemaakt met de genoemde instellingen over de uitvoering van preventie activiteiten. Eén en ander in overleg met de randgemeenten en de gemeente Den Haag, in verband met grensoverschrijdende problematiek en het regionale werkkterrein van de betrokken organisaties.

Zoals gezegd zijn in Leidschendam-Voorburg onder andere Parnassia en De Jutters actief in het kader van de collectieve preventie OGGZ. Met beide instellingen worden jaarlijks afspraken gemaakt over uit te voeren activiteiten, zoals voorlichting, workshops en consultatie, samenwerking bij de uitvoering van deze activiteiten en participatie in diverse netwerkverbanden.

Ook over het voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid (een van de beleidsdoelstellingen in het nieuwe subsidiekader) zijn afspraken gemaakt. De ouderenadviseurs zijn een belangrijke schakel in de ketenzorg rond ouderen. Zij kunnen eenzaamheid bij ouderen signaleren en hen helpen om aan het verminderen van de eenzaamheid te werken. Bovendien stelt de gemeente sinds 2009 een subsidiebudget beschikbaar om het verminderen van eenzaamheid extra te ondersteunen.

4.3.3. Begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen

Preventie (voorkomen van erger) is ook mogelijk door het begeleiden van kwetsbare groepen en individuen die al waarneembare symptomen hebben welke het begin van een psychische stoornis doen vermoeden. De gemeente subsidieert daarom laagdrempelige maatschappelijke dienstverlening, zoals activiteiten van GGZ Haagstreek ten bate van begeleiding van patiënten die lijden aan een Kritieke Episode van een Psychose (KEP) en werkzaamheden ten gunste van de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.

Ook Parnassia wordt gesubsidieerd voor ondersteuning van mantelzorgers die mensen verzorgen met een psychiatrische aandoening. Onder andere door voorlichting en het geven van handreikingen hoe om te gaan met deze problematiek. Verder geeft de instelling ook opvoedingsondersteuning aan ouders met kwetsbare kinderen. In dit programma wordt samengewerkt met de Jutters en bureau Basiszorg (GGD).

Een andere groep, waarvoor al in de Wmo-nota aandacht is gevraagd, betreft allochtonen. Allochtonen zijn over het algemeen een moeilijk te bereiken groep, specifiek als het gaat om de (O)GGZ. Leidschendam-Voorburg wil samen met de hulpverlenende instellingen, zelforganisaties en andere instellingen die expertise hebben in hulpverlening aan deze doelgroep, een plan opzetten om allochtonen beter te bereiken en in te zetten op preventie.

4.3.4. Functioneren als meldpunt voor (dreigende) signalen van crisis

Het vroegtijdig signaleren van problemen kan evenzo een preventieve werking hebben. De gemeente zal daarom onderzoeken of het mogelijk is om het Meldpunt Bezorgd in 2010 open te stellen voor “niet plus” signalen van burgers.

4.4. Resultaten

Om de zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare mensen in de samenleving te bevorderen stelt de gemeente zich in de periode 2009-2012 op preventieniveau de volgende resultaten ten doel:

- Het bestrijden van eenzaamheid onder ouderen
- Een toename van vroegsignalering bij (dreigende) crisis
- Het terugdringen van depressie
- Het terugdringen van schadelijk alcoholgebruik
- Het bevorderen van de pro-actieve aanpak in het kader van vroegsignalering van jongeren met vergrootte kans op psychose
- Bereiken dat in 2011 aantoonbaar meer mensen van allochtone afkomst onder GGZ-zorg zijn

4.5. Actiepunten

De resultaten kunnen worden uitgewerkt in een aantal concrete actiepunten:

Nr	Actiepunt	uitvoerder	gereed
3	Het in beeld brengen van de vereenzamingproblematiek	Gemeente/Woej/ MMS	2010
4	Het organiseren van activiteiten ter bestrijding van vereenzaming onder ouderen	Gemeente	Jaarlijks
5	Mogelijkheden onderzoeken om het Meldpunt Bezorgd in 2010 open te stellen voor signalen van burgers	Gemeente	2010
6	Zo nodig bijstellen van het Uitvoeringsplan actieprogramma preventie schadelijk alcoholgebruik	Parnassia/GGD	Jaarlijks
7	Zo nodig bijstellen van het Uitvoeringsplan actieprogramma preventie depressie	Parnassia/GGZ Haagstreek	Jaarlijks
8	Evaluatie van de activiteiten ten bate van begeleiding van patiënten lijdende aan een Kritieke (vroeg) Episode van een Psychose (KEP)	Gemeente/GGZ Haagstreek	2010
9	Acties om de allochtone OGGZ-doelgroep beter te bereiken en evaluatie van deze acties	Organisaties/ Gemeente	2011

5. Beleidsniveau twee: bemoeizorg

5.1. Inleiding

Bemoeizorg is een vorm van zorg bestemd voor mensen met psychische, psychiatrische, lichamelijke, verslavings- en/of sociale problemen die niet zelf om hulp vragen. Ze kunnen in de war zijn, geïsoleerd raken, vereenzamen of zichzelf verwaarlozen. Door hun problemen kunnen ze overlast geven aan hun omgeving of de omgeving maakt zich zorgen om hen. In veel gevallen zijn ze niet in staat gebruik te maken van de reguliere hulpverlening en zijn er te weinig mensen op wie ze kunnen terugvallen voor steun. Bemoeizorg vormt beleidsniveau twee van het OGGZ-beleid van deze gemeente en komt overeen met de tweede trede van de OGGZ-ladder.

5.2. Gemeentelijke doelstelling bemoeizorgbeleid

Het doel van bemoeizorg is te komen tot een aanvaardbare leefsituatie voor de cliënt en zijn omgeving en, waar mogelijk, aanhaking bij de reguliere hulpverlening. Bevordering van maatschappelijke participatie middels activering en resocialisering zijn daarbij belangrijke begrippen. Vaak gebeurt dit in samenwerking met de omgeving: familie, buurtbewoners, maatschappelijke en reguliere zorginstellingen.

5.3. Bemoeizorgactiviteiten

Het is voor de gemeente van belang om zicht te hebben op de problematiek die in de gemeente speelt. De gemeente stimuleert dat zorgwekkende situaties eerder gesignaleerd en gemeld worden. Ze moet de totstandkoming en handhaving van actieve outreachende hulpverlening bevorderen en daar voorwaarden en mogelijkheden voor creëren. Zij zorgt dat hulpverlening op gang komt. Ze stimuleert ondersteuning voor sociaal kwetsbaren. Vervolgens moet ze de kwaliteit van de hulpverlening door de organisaties checken.

Er zijn veel organisaties betrokken bij bemoeizorg. Aan de ene kant zijn er de organisaties die signaleren en melden. Vervolgens zoeken de GGD, GGZ, verslavingszorg, maatschappelijke opvang en andere relevante hulpverlenende instanties de cliënten actief op en bieden een passende oplossing voor de problemen.

Aan het netwerk rondom bemoeizorg nemen de woningcorporaties Vidomes, Wooninvest deel en verder de politie, de gemeente, de GGD en de hulpverleningsorganisaties zoals GGZ Haagstreek, Parnassia, RIBW Fonteynenburg, LIMOR, bureau Schuldhulpverlening

5.3.1. Signaleren en bestrijden van risicofactoren

Het signaleren en bestrijden van risicofactoren vindt onder andere plaats door middel van outreach activiteiten, probleeminventarisatie en diagnostiek van kwetsbare mensen op wijkniveau.

Spreekuur in wijk Prinsenhof

GGZ Haagstreek houdt sinds 2003 een spreekuur in de Prinsenhof waar wijkbewoners en winkeliers melding kunnen maken van zorgelijke situaties. Op een melding wordt door GGZ Haagstreek altijd gereageerd. Dit kan door middel van een huisbezoek om vast te stellen of iemand daadwerkelijk zorg nodig heeft. Het doel van dit spreekuur is wijkbewoners een luisterend oor te bieden bij aanhoudende overlast, om problematiek vroegtijdig te signaleren en om eventuele meldingen mee te nemen naar de behandelaren van al in zorg zijnde cliënten. Hierdoor worden de lijnen korter en kunnen cliënten eerder aangesproken worden op problemen. Het resultaat van deze outreachende aanpak is dat het aantal meldingen van overlast sterk is teruggelopen.

Buurtbemiddeling bij (dreigende) crisissituaties in de buurt

Ook buurtbemiddeling maakt het mogelijk om in een vroegtijdig stadium dreigende crisissituaties en overlast (soms gepaard gaande met psychische problematiek) op laagdrempelige wijze te bestrijden. Uit cijfers blijkt dat buurtbemiddeling een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente en in de wijk, zonder inzet van politie en justitie. In Leidschendam-Voorburg zijn circa tien vrijwillige bemiddelaars actief. Buurtbemiddeling is een gezamenlijk project van de gemeente, de politie, Vidomes en Wooninvest. De gemeente heeft in dit kader een structureel budget beschikbaar gesteld ten bate van cursussen voor de vrijwilligers en pr-activiteiten.

5.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties

In 2008 heeft de gemeente met medewerking van de betrokken OGGZ-instanties een aantal werkprotocollen opgesteld over de samenwerking, overlegstructuur en onderlinge communicatie van deze instanties op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg.¹³

5.3.3. Meldpunt voor (dreigende) signalen van crisis

Om zorgwekkende situaties eerder op te pakken is het nodig dat er eerder gesignaleerd en gemeld wordt. Signaleerders kunnen zijn politie, woningcorporaties, gemeente, hulpverleningsorganisaties, maar ook buurtbewoners. In het netwerk van organisaties rondom bemoeizorg wordt regelmatig aandacht besteed aan het versterken van het signaleren en melden.

Meld- en coördinatiepunt Bezorgd

Sinds 1 oktober 2008 kent Leidschendam-Voorburg een meld- en coördinatiepunt Bezorgd. Het Meldpunt Bezorgd is een gezamenlijk initiatief van de gemeente, de GGD, de politie, de woningcorporaties en de hulpverleningsorganisaties om de toeleiding naar openbare geestelijke gezondheidszorg te optimaliseren. Het wordt gesubsidieerd door de gemeente en is ondergebracht bij de GGD.

Het Meldpunt Bezorgd is hét centrale punt in Leidschendam-Voorburg waar professionele instanties zorgelijke signalen van meervoudige problematiek op psychosociaal en/of psychiatrisch vlak kunnen melden. Vanuit het meldpunt wordt de zorg gecoördineerd: Het meld- en coördinatiepunt ontvangt de signalen, inventariseert de situatie en zorgt dat de juiste hulpverleningsinstanties aan de gang gaan. In het kader van bemoeizorg en de vangnettaak kan de GGD de cliënt thuis bezoeken om de problematiek te inventariseren en via het meld- en coördinatiepunt voor toeleiding tot de hulpverlening zorgen. Doordat er eerder en sneller ingegrepen wordt, kan ernstig afglijden voorkomen worden en eventueel overlast gestopt. Daarnaast registreert het meldpunt de aard van de problematiek ten behoeve van meerjarige beleidsvorming en te maken prestatieafspraken.

In 2008 ontving het Meldpunt Bezorgd de volgende (geanonimiseerde) melding

Melding van een wooncorporatie over een meneer met huurschuld:

Een woonconsulente probeert contact te leggen met een huurder, maar deze meneer reageert niet op brieven en doet de deur niet open. Om ontruiming van de woning te voorkomen neemt de consulente contact op met het Meldpunt Bezorgd.

Het meldpunt onderneemt direct actie: Er wordt eerst uitgezocht of meneer al bij een zorgverlener bekend is. Het blijkt dat hij twee jaar geleden bij GGZ Haagstreek in zorg is geweest, in verband met...

¹³ Werkprotocol Signaleringsoverleg en Werkprotocol Meldpunt Bezorgd.

depressieve klachten. Het meldpunt neemt daarom ook contact op met de huisarts. Deze meldt dat hij meneer nooit ziet. Omdat zij zich zorgen maakt, gaat een medewerker van het meldpunt (de GGD) samen met GGZ Haagstreek op huisbezoek. Pas de derde keer doet meneer de deur open en mogen de zorgverleners binnen komen. Zij zien direct dat het huis heel vies is en dat meneer er onverzorgd uitziet. Hij vertelt dat de kinderen het contact met hem verbroken hebben. Mede hierdoor is hij in isolement geraakt, depressief geworden, heeft hij het huis laten verslonzen, maakt hij zijn post niet meer open en heeft hij meerdere schulden.

Naar aanleiding van het huisbezoek belt de medewerker van het meldpunt de wooncorporatie. Ze legt de situatie uit en vraagt om uitstel van ontruiming, om de hulpverlening op gang te kunnen brengen. GGZ Haagstreek gaat meneer begeleiden in verband met depressie en vraagt een indicatie aan om thuiszorg te regelen, zodat het huis na de schoonmaakactie op orde blijft. Samen met meneer wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn om zijn isolement te doorbreken. De medewerker van het meldpunt regelt ook een offerte van een schoonmaakbedrijf: er wordt gekeken of meneer dit zelf kan betalen of dat er een lening of gift van de bijstand kan komen. Ten slotte wordt LIMOR ingeschakeld. Deze organisatie gaat meneer begeleiden met administratie en hem toeleiden naar schuldhulpverlening zodat een afbetalingsregeling met de corporatie kan worden geregeld..

Advies- en steunpunt huiselijk geweld (ASHG)

De gemeente Leidschendam-Voorburg werkt bij de aanpak van huiselijk geweld nauw samen met de gemeente Den Haag, de gemeenten Zoetermeer, Rijswijk en Wassenaar. Daarnaast werkt de gemeente samen met politie, justitie en hulpverlenende instanties (AMW-Florence, Parnassia, GGZ-Haagstreek, De Waag, Bureau Jeugdzorg, vrouwenopvang St. Wende). Hiervoor is met alle partijen een convenant afgesloten. De genoemde partijen zijn aangesloten bij het Advies en steunpunt huiselijk geweld (ASHG) in Den Haag. Het ASHG coördineert de hulpverlening en publiciteitscampagnes en biedt trainingen aan voor hulpverleners. De hulpverlening wordt binnen de reguliere taken van de instanties uitgevoerd.

De omvang van huiselijk geweld is moeilijk vast te stellen. Slechts 13% van de slachtoffers van meer of minder ernstig huiselijk geweld zoekt contact met hulpverlenende instanties. Een derde van de slachtoffers praat met niemand over huiselijk geweld. Elk jaar worden er in 'de week zonder geweld' door de gemeente daarom acties uitgevoerd om huiselijk geweld onder de aandacht te brengen.

Het tijdelijk huisverbod is sinds 1 januari 2009 een nieuw instrument in de aanpak van huiselijk geweld. Hiermee heeft burgemeester (of hoofdofficier van justitie) een instrument in handen om de pleger van huiselijk geweld voor 10 dagen uit huis te plaatsen, met mogelijke verlenging tot maximaal 30 dagen. De hulp aan de 'achterblijvers' (slachtoffer en eventuele kinderen) moet binnen 24 uur kunnen starten (crisisinterventie), evenals de hulp aan de pleger.

5.3.4. Begeleiden en bereiken van kwetsbare groepen

Overeenkomstig de diversiteit van het karakter en de omvang van OGGZ-problematiek, kent bemoeizorg een breed spectrum aan interventies. Vaak worden meerdere interventies tegelijkertijd ingezet. Zij worden hieronder in willekeurige volgorde besproken.

Outreachinge hulpverlening

Zowel Parnassia GGZ, Brijder verslavingszorg als de GGZ Haagstreek hebben outreachende hulpverleners in Leidschendam-Voorburg. Deze outreachende hulpverleners leggen en onderhouden contact met inwoners van Leidschendam-Voorburg, die zelf niet om hulp vragen maar wel

psychiatrische dan wel verslavingszorg nodig hebben. Op grond van signalen van familie, de omgeving, de politie, de GGD gaan de outreachende hulpverleners bij mensen op bezoek en proberen ze hen te motiveren om (weer) hulp te accepteren.

a. Algemeen Maatschappelijk Werk: Multiprobleemgezinnen

Niet alleen voor mensen met psychiatrische dan wel verslavingsproblematiek is outreachend werken belangrijk, maar ook voor gezinnen met uiteenlopende problemen. In Leidschendam-Voorburg richt het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) van Florence zich op personen dan wel gezinnen met ernstige psychosociale problematiek, waaronder multiprobleemgezinnen. Het AMW is stapsgewijs bezig het outreachend werken meer gestalte te geven. De kracht van het AMW is de integrale benadering. Het overgrote deel van de personen dan wel gezinnen heeft problemen op meerdere gebieden. Het AMW gaat methodisch te werk om de zelfredzaamheid van de cliënten te vergroten, vaak in samenwerking met andere organisaties. Daarbij worden oplossingen gezocht die op langere termijn zijn effect hebben. De vangnet functie van het AMW is dus ook groot.

In een aantal gevallen is de problematiek in een gezin dusdanig groot dat thuisbegeleiding van inzet van een zogenaamde gezinscoach (van Kwadraad) nodig zijn. Deze laatste opereert nadrukkelijk vanuit het gezin en heeft mandaat om de verschillende hulpverleningsinstanties aan te sturen.

b. Voorkomen huisuitzettingen

Een van de doelstellingen van de OGGZ is om huisuitzettingen (en daarmee dak- en thuisloosheid) bij sociaal kwetsbare mensen te voorkomen. Dit gebeurt door zo vroeg mogelijk dreiging van huisuitzetting te signaleren en aan te pakken. De woningcorporaties hebben een contract met LIMOR gesloten waarbij LIMOR in een vroegtijdig stadium ingeschakeld wordt bij problematische huurschuldsituaties. LIMOR biedt woonbegeleiding. Voor de huurder gebeurt deze begeleiding op vrijwillige basis.

c. Laatste kansbeleid

Soms lukt het niet om via begeleiding op vrijwillige basis de dreiging van huisuitzetting te verminderen. Voor deze huurders kennen de woningcorporaties een laatste kansbeleid. De aanmelding van de huurder voor deelname aan het laatste kansbeleid is de laatste stap van een traject, waarin de woningcorporatie aantoonbaar zelf al het mogelijke heeft geprobeerd om een einde te maken aan de overlastsituatie. Het laatste kansbeleid is een preventief instrument om de instroom in de maatschappelijke opvang zoveel mogelijk te beperken en dakloosheid te voorkomen. Een huurder die deviant woongedrag vertoont, krijgt met het beleid een laatste kans aangeboden. Als hij deze kans weigert volgt een ontruiming van zijn woning. Doorgaans is een laatste kansbeleid succesvol.

Overlastveroorzakende huurders hebben vaak meerdere problemen die met elkaar samenhangen. Met de verschillende hulpverleningsorganisaties zijn afspraken gemaakt om de benodigde hulpverlening zo snel mogelijk in te kunnen zetten. De coördinator laatste kansbeleid is de schakel tussen de woningcorporaties en de samenwerkende hulpverleningspartijen. In Leidschendam-Voorburg is LIMOR de coördinator laatste kansbeleid van de corporaties. Jaarlijks gaat het om enkele huurders die op deze wijze een laatste kans geboden worden. Met het opstellen van de prestatieafspraken 2007-2010 van de gemeente Leidschendam-Voorburg en de woningcorporaties Vidomes en Wooninvest heeft onze gemeente de intentie uitgesproken om zorg te dragen voor de toepassing van het laatste kansbeleid in de particuliere woonsector. In 2010, na evaluatie van het huidige laatste kansbeleid van de woningcorporaties, zal bekeken worden op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan deze afspraak.

d. Signaleringsoverleg Bezorgd

Afstemming van complexe outreachende hulpverlening vindt plaats tijdens het signaleringsoverleg Bezorgd. Bij het overleg zijn alle belangrijke zorgverlenende instanties op het gebied van de OGGZ vertegenwoordigd. Het signaleringsoverleg is bedoeld om gezamenlijk situaties te bespreken, waar ondanks de inzet van de hulpverlening knelpunten blijven optreden. Het meld- en coördinatiepunt Bezorgd van de GGD is trekker van dit overleg. De taken van het Signaleringsoverleg zijn vastgelegd in het *Werkprotocol signaleringsoverleg Bezorgd*.

Om de professionalisering van het overleg te bevorderen stelt de gemeente sinds 2009 budget beschikbaar voor administratieve en secretariële ondersteuning. Daarnaast wordt gewerkt aan het opstellen van een privacyprotocol¹⁴. Dit dient tevens ter ondersteuning van het Meldpunt Bezorgd.

Acute psychiatrische hulpverlening en de crisisdienst

Soms escaleren psychiatrische problemen zo erg, dat er sprake is van een crisissituatie. Denk hierbij aan agressie, psychose, ernstige opwinding, manisch, hevige agitatie, ernstige depressie en/of suïcidaliteit. Er is dan acute zorg noodzakelijk aan huis, op de EHBO, op het politiebureau etc. Deze zorg wordt in Leidschendam-Voorburg geleverd door het Team Acute Psychiatrie (TAP) van GGZ Haagstreek en de Crisisdienst van Parnassia Bavo Groep. De instellingen garanderen een goed draaiende, neutrale 7x24uurs-crisisdienst die de regio bedient. De Crisisdienst zorgt ervoor dat patiënten die in beeld komen worden beoordeeld en volgens vastgestelde afspraken worden toegeleid naar de reguliere GGZ-organisaties. De samenwerking wordt geregeld in een 'protocol crisisdienst'. Uitgangspunt is dat het belang van de patiënt, de verwijzer en de behandelaar bepalend blijft voor de zorg.

Crisisopvang

Wanneer de situatie zeer ernstig is en de cliënt niet langer thuis kan verblijven, kan er besloten worden tot (on)vrijwillige opname of het elders onderbrengen. In onze gemeente wordt psychiatrische crisisopvang geboden door Parnassia Bavo Groep en GGZ Haagstreek. De huisarts en de crisisdiensten kunnen patiënten hiervoor aanmelden. De patiënten van GGZ Haagstreek kunnen eventueel zelf direct contact opnemen met de organisatie.

Ondersteunende begeleiding en resocialisatie

Door de extramuralisering van de psychiatrische klinieken wonen veel meer mensen met een psychische aandoening zelfstandig, maar hebben hierbij wel ondersteuning en begeleiding nodig. Ter bevordering van de maatschappelijke participatie van deze groep mensen zijn er in Leidschendam-Voorburg diverse organisaties actief op het terrein van maatschappelijke opvang, advies en ondersteuning. Begeleiding bij zelfstandig wonen wordt gegeven door: Limor, RIBW-Fonteynenburg, Parnassia en GGZ Haagstreek. Daarnaast zijn ook de gemeente (afdeling Sociale Zaken), Brijder Verslavingszorg en Reakt actief op het gebied van de bevordering van maatschappelijke participatie. Via resocialiseringsprojecten, zoals (kleinschalige) dagopvang en werkactiviteiten, bevorderen zij dat sociaal zwakkeren kunnen reïntegreren in de samenleving.

Ondersteunen van sociaal kwetsbaren kan ook via:

- Laagdrempelige maatschappelijke dienstverlening op diverse gebieden
- Laagdrempelige ontmoetingsplekken (inloop, eetcafé, activiteiten)
- Ondersteunen van vrijwilligerswerk in hun contact met sociaal kwetsbare burgers

¹⁴ De regels betreffende informatie-uitwisseling persoonsgegevens kunnen per organisatie verschillen. In een privacyprotol wordt op uniforme wijze de uitwisseling van (persoonlijke) gegevens in het kader van bemoeizorg geregeld.

- (bijv. bezoeken diensten, voedselbank, maaltijdvoorziening)
- Service- en informatiepunt voor het steunen van mensen in het realiseren van bestaansvoorwaarden en het krijgen van toegang tot maatschappelijke organisaties
- Ondersteunen van lotgenootgroepen, vriendendiensten en maatjesprojecten

Wijkgerichte maatschappelijke steunsystemen

Daarnaast is in Leidschendam-Voorburg het Maatschappelijk Steunsysteem (MSS) actief op het gebied van resocialisatie en dagbesteding. Het MSS is een samenwerkingsverband van verschillende aanbieders uit de geestelijke gezondheidszorg, woonbegeleiding, arbeidsreïntegratie, sociaal culturele activiteiten en dagbesteding. Gezamenlijk zoeken zij, op verzoek van langdurig zorgafhankelijke cliënten met een veelal psychiatrische achtergrond, naar geschikte activiteiten.

Bijzondere bijstand en schuldhelpverlening

Ter bestrijding van armoede heeft de gemeente mogelijkheden voor bijzondere bijstand en schuldhelpverlening.

Project aansluiting Nazorg ex-gedetineerden

Elke gemeente wordt sinds kort geacht een contactpunt te realiseren, dat benaderd kan worden door de maatschappelijke dienstverlener van een penitentiaire instelling. Deze kan dan, voorzien van informatie de datum van diens vrijlating en (her)vestiging in de gemeente, zaken op het gebied van identiteitsbewijs, wonen, inkomen, werk, reïntegratietraject, zorgverzekering, zorg en hulpverlening, regelen voor de vrijkomende gedetineerde. Vanuit dit contactpunt kan de nazorg en hulp gecoördineerd in gang gezet en gevolgd worden. Dit alles met als uiteindelijk doel recidive te voorkomen en veiligheid te bevorderen. De gemeente onderzoekt op dit moment op welke wijze het coördinatiepunt het beste vorm gegeven kan worden (zelf uitvoeren of uitbesteden, procesorganisatie), welk aanbod regulier aanwezig is (bij gemeente of instellingen) en of aanvullende zorg/hulp ingekocht zou moeten worden. In 2009 zal de gemeente de nazorg voor ex-gedetineerden gaan vormgeven.

5.4. Resultaten

Om de geestelijke gezondheid en daarmee de participatie van kwetsbare mensen in de samenleving te bevorderen stelt de gemeente zich in de periode 2009-2012 op bemoeizorgniveau de volgende resultaten ten doel:

- De gemeente wil op het gebied aangiften/meldingen van huiselijk geweld en toeleidingen naar hulpverlening een toename bereiken van 25% per jaar tot een verdubbeling in 2011: van 80 nu naar 160 aangiften/meldingen in 2011.
- In het kader van huiselijk geweld meer groepen bereiken zoals ouderen, allochtonen en kinderen.
- Een toename van het aantal meldingen van professionals bij het Meldpunt Bezorgd: van 75 in 2008 naar 100 in 2010
- Realiseren contactpunt nazorg ex-gedetineerden en terugdringen van recidive
- Het terugdringen van het aantal huisuitzettingen

5.5. Actiepunten

De resultaten kunnen worden uitgewerkt in een aantal concrete actiepunten:

Nr	Actiepunt	uitvoerder	gereed
10	Pr-acties en het geven van voorlichting over huiselijk geweld.	Gemeente/ASHG Gemeente/	Jaarlijks
11	Evaluatie laatste kansbeleid	Limor/corporaties	2010
12	Het laatste kansbeleid uit breiden met de particuliere woningverhuursector	Gemeente	2010
13	Bevordering gegevensuitwisseling i.k.v. Meldpunt Bezorgd en Signaleringsoverleg Bezorgd	Gemeente/ Organisaties	doorlopend proces
14	Nazorg ex-gedetineerden	Gemeente	2010

6. Beleidsniveau drie: maatschappelijke opvang

6.1. Inleiding

Het derde beleidsniveau van de integrale OGGZ-aanpak van Leidschendam-Voorburg betreft de onderste twee treden van de OGGZ-ladder, namelijk de maatschappelijke opvang (tevens prestatieveld 7 Wmo). Volgens de Wmo gaat het hierbij om:

'het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door één of meer problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in samenleving.'

Beleidsniveau drie is erop gericht om kwetsbare personen met OGGZ-problematiek (verslaving, psychiatrie, schulden en/of geweld) zodanig te ondersteunen dat zij weer mee kunnen doen in de maatschappij. Daarbij gaat het niet alleen om (tijdelijke) opvang, maar ook om huisvesting, inkomen, schuldhelpverlening en dagbesteding.

Voor maatschappelijke opvang (MO) zijn inwoners van Leidschendam-Voorburg voor een belangrijk deel aangewezen op dak- en thuislozenvoorzieningen van Den Haag. Den Haag ontvangt als centrumgemeente voor deze regionale taak een brede doeluitkering van het Rijk. Wanneer iemand tijdelijk onderdak zoekt, kan men zich melden bij het Centraal coördinatiepunt maatschappelijke opvang in Den Haag. Van daaruit wordt onderdak geregeld, zoals bij het Leger des Heils of de Kesslerstichting. Tevens wordt een persoonsgebonden trajectplan gestart, waarin voor de betreffende cliënt de benodigde zorg en opvang wordt geregeld voor de duur van het gehele traject, dat vanaf de straat toeleidt naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren en wonen.

In onze gemeente is overigens wel een sociaal pension gevestigd waar dak- en thuislozen onderdak kunnen vinden. Het betreft hier Huize Rijnaard. Stichting Huize Rijnaard huurt voor momenteel het voormalige klooster nabij verzorgingscentrum Mariënpark van woningcorporatie Vidomes.

De vier grote steden hebben van het Rijk de opdracht gekregen om voor 2010 alle dak en thuislozen te huisvesten en in zorg te nemen. In de Haagse regio betreft dit circa 2500 personen. Den Haag heeft, om haar centrumfunctie te vervullen, recent vijf grote opvanglokaties geopend.

6.2. Gemeentelijke doelstelling maatschappelijke opvang

Op het gebied van de maatschappelijke opvang heeft de Gemeente Leidschendam-Voorburg drie doelen gedefinieerd:

- voorkomen dat inwoners dakloos worden
- (tijdelijke) opvang van dak- en thuislozen (via centrumgemeente)
- Zorg en begeleiding als onderdeel van de opvang

6.3. MO-activiteiten

Centrum- en regiogemeenten moeten ervoor zorgen dat er op het gebied van maatschappelijke opvang voldoende voorzieningen zijn. Leidschendam-Voorburg voert daarom samen met de overige randgemeenten structureel overleg met Den Haag over de problematiek en het voorzieningenniveau in de regio.

De organisaties voor maatschappelijke opvang bieden opvang en hulpverlening aan de doelgroep. Hierbij wordt ernaar gestreefd de zelfstandigheid en participatie van cliënten te stimuleren en daarmee de uitstroom uit de maatschappelijke opvang (beleidsniveau 3) te bevorderen.

De Wmo-taken 'signaleren en bestrijden van risicofactoren' en 'het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis' zijn belangrijke interventiemiddelen van de twee beleidsniveaus preventie en bemoeizorg. Deze interventiemiddelen zijn mede bedoeld om dak- en thuisloosheid te voorkomen. Echter, wanneer mensen al zijn afgegleden naar de onderste twee treden van de OGGZ-ladder (beleidsniveau maatschappelijke opvang), ligt de nadruk van het beleid op de taken 'het begeleiden van de kwetsbare groepen' en 'het tot stand brengen van afspraken met de betrokken instanties' hieromtrent.

6.3.1. Begeleiden en bereiken van kwetsbare groepen en risicogroepen

Centrum voor maatschappelijke opvang (CMO)

Naar aanleiding van de opdracht van het Rijk om alle dak- en thuislozen te vestigen, heeft enige jaren geleden de gemeente Den Haag aan de randgemeenten medewerking gevraagd voor de maatschappelijke opvang van kwetsbare groepen. Net als de overige gemeenten ziet Leidschendam-Voorburg het als haar taak om voor haar sociaal kwetsbare inwoners hieraan medewerking te verlenen.

De gemeente Leidschendam-Voorburg verkent in overleg met de centrumgemeente Den Haag en de in de gemeente al actieve organisaties, de mogelijkheden voor het realiseren van een CMO. Dit houdt in: maatschappelijke opvang en OGGZ-voorzieningen voor mensen die ontwricht zijn of beheersbare verslavings- en/of psychische problematiek hebben en deze extramuraal te begeleiden naar een situatie van weer zelfstandig wonen. Zorg, dagbesteding en activering zijn kernbegrippen voor de invulling van het CMO.

Uitgangspunt is dat waar mogelijk de bestaande infrastructuur zal worden ingezet om invulling te geven aan de gemeentelijke verantwoordelijkheden. De oplossingen zullen ook zoveel mogelijk binnen de bestaande financiële kaders worden gezocht. De plannen (inhoudelijk en financieel) voor een CMO worden in een aparte notitie verder uitgewerkt

Noodopvang

Wanneer inwoners van deze gemeente ondanks alle activiteiten op straat komen te staan zal de gemeente acute, kortdurende huisvesting moeten organiseren. Bij huisuitzettingen is in het bijzonder noodopvang gewenst voor gezinnen met (kleine) kinderen die in verband met huurachterstand hun huurwoning dienen te verlaten. Tot op heden zijn deze gezinnen verwezen naar de centrumgemeente. Onderzocht wordt de mogelijkheid van nauwere samenwerking met Sham, een voor gezinsnoodopvang gespecialiseerde instelling.

Opvang als gevolg van Wet Tijdelijk Huisverbod

Omdat de wet pas kort van kracht is, is het moeilijk te beoordelen hoeveel opvangplaatsen voor daders van huiselijk geweld noodzakelijk zijn. Het is immers onbekend om hoeveel huisverboden het op jaarbasis zal gaan en hoeveel daders daadwerkelijk noodopvang nodig hebben. Voor de opvang van daders huiselijk geweld in Leidschendam-Voorburg is centrumgemeente Den Haag verantwoordelijk.

6.3.2. Tot stand brengen van afspraken met betrokken instanties

Ter bevordering van de maatschappelijke opvang van kwetsbare (OGGZ-)groepen voert onze gemeente actief gesprekken met woningcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen, regiogemeenten en centrumgemeente Den Haag over het aanbod van voorzieningen. Zo is met Den Haag afgesproken dat er in het kader van de opvang van daders van huiselijk geweld permanent twee

woningen beschikbaar zijn voor de regio. Indien er bij evaluatie van de wet meer plaatsen nodig blijken te zijn, dan zal dit geregeld worden.

6.4. Resultaten

Om de geestelijke gezondheid en daarmee de participatie van kwetsbare mensen in de samenleving te bevorderen stelt de gemeente zich in de periode 2009-2012 op MO-niveau de volgende resultaten ten doel:

- Het bevorderen van de ketensamenwerking door het samenbrengen van organisaties in de OGGZ-keten Bezorgd.
- Voldoende doorstroomwoningen voor inwoners van Leidschendam-Voorburg uit intramurale opvangvoorzieningen.
- Aanpak oprichting Centrum voor Maatschappelijke Opvang onderzoeken.
- Noodopvang voor gezinnen met kinderen

6.5. Actiepunten

De resultaten kunnen worden uitgewerkt in een aantal concrete actiepunten:

Nr	Actiepunt	uitvoerder	gereed
15	Notitie CMO	Gemeente	2010
16	Het realiseren van noodopvang	Gemeente	2010
17	Afspraken maken met corporaties over het aantal beschikbare doorstroomwoningen in het kader van Maatschappelijke Opvang.	Gemeente/ Corporaties	2009
18	Bevorderen ketensamenwerking	Gemeente	2010

7. Samenwerking

De regietaak van de gemeente op het terrein van de OGGZ komt bij uitstek tot uitdrukking in de bevordering van de samenwerking. Het is van groot belang om de hulpverlening aan de doelgroep door de verschillende aanbieders goed gecoördineerd en gericht te laten verlopen en de betrokken zorgketens met elkaar te verbinden. De gemeente is verantwoordelijk voor het instellen en in stand houden van samenwerkingsverbanden waarin alle bij de OGGZ betrokken partijen participeren. Zij creëert het draagvlak voor de samenwerking en zorgt voor afstemming tussen de verschillende organisaties. Daarnaast neemt ze initiatieven om problemen en lacunes op te lossen.

Om de samenwerking en afstemming tussen de betrokken partijen te bevorderen heeft de gemeente in 2009 het OGGZ Platform Bezorgd opgericht. In het platform zijn alle organisaties vertegenwoordigd die zich met OGGZ bezig houden: de gemeente, de GGD, Parnassia, Brijder verslavingszorg, GGZ Haagstreek, Florence, de woningcorporaties, politie, RIBW Fonteyenburg Reakt en Woej. De managers en beleidsmedewerkers van deze organisaties komen vier keer per jaar bijeen om de (uitvoering van) het beleid met betrekking tot OGGZ te bespreken, te evalueren en bij te stellen. Aanvullend wordt minimaal 1 keer per jaar op bestuurlijk niveau overlegd met de lokale uitvoeringsorganisaties. Daarnaast vindt ook 4 keer per jaar bestuurlijk overleg plaats met de centrumgemeente Den Haag en de andere regiogemeenten. Met alle bij de OGGZ en maatschappelijke opvang betrokken partijen wordt een convenant opgesteld waarin de met elkaar gemaakte afspraken worden vastgelegd.

Omdat bij de OGGZ ook diverse gemeentelijke afdelingen¹⁵ betrokken zijn, wordt ten slotte ingezet op versterking van de interne samenwerking.

Resultaat

- Bestuurlijk overleg OGGZ
- Het maken van afspraken over privacy bij gegevensuitwisseling in OGGZ-keten Bezorgd
- Samenwerking versterken tussen verschillende gemeentelijke afdelingen betrokken bij de OGGZ

Nr	Actiepunt	uitvoerder	gereed
19	Instellen bestuurlijk overleg over OGGZ-beleid.	Gemeente	2010
20	Opstellen convenant OGGZ/MO in 2009	Gemeente	2009
21	Overzicht opstellen en binnen gemeente per afdeling betrokken bij OGGZ een contactpersoon aanwijzen	Gemeente	2009

¹⁵ Het betreft hier o.a. de afdelingen Jeugd, Onderwijs en Sport, Openbare Orde en Veiligheid, Schuldhulpverlening, Sociale Zaken, Zorgloket en Wonen Voorzieningen en Leefbaarheid

8. Financiering

De financiering van de OGGZ komt uit verschillende bronnen, namelijk:

- Voor de centrumgemeenten zijn er AWBZ middelen voor OGGZ-activiteiten op het gebied van toeleiding naar zorg via de doeluitkering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid. In 2009 ontvangt centrumgemeente Den Haag ca. € 4,1 mln. voor deze activiteiten. Door aanpassing van de landelijke verdeelsleutel zal met ingang van 2010 slechts € 1,53 mln. beschikbaar zijn. In de loop van 2009 zal Den Haag de gevolgen van deze nieuwe financieringssleutel voor het beleid uitéenzetten voor de jaren 2010 en verder.
- Het gemeentefonds (niet-geoordekt). Middelen van gemeenten en centrumgemeenten voor het uitvoeren van de in de Wmo beschreven OGGZ-taken, ofwel de vangnetfunctie en herstelfunctie. Deze beide functies overlappen deels de toeleidingsfunctie, waarvoor de centrumgemeente Den Haag genoemde AWBZ-middelen ontvangt. Voorzover regiogemeenten deze toeleidingsfunctie voor meervoudig kwetsbare personen uitvoeren, zijn centrumgemeenten vanwege de Wmo verplicht over de besteding van de middelen met de regiogemeenten te overleggen. De financiering van de Wmo taken op het gebied van OGGZ (vangnet- en herstelfunctie) door de gemeente Leidschendam-Voorburg is via de begroting 2004 en de meerjarenbegroting gedekt.
Hieronder volgt een overzicht van deze middelen voor het jaar 2009. Niet genoemd zijn middelen van aanverwante beleidsvelden die slechts indirect of ten dele bijdragen aan de openbare geestelijke volksgezondheid. Denk hierbij aan middelen voor het Algemeen Maatschappelijk Werk van Florence, de ouderenadviseurs van Woej of de preventieactiviteiten in het kader van het Lokaal gezondheidsbeleid.

Tabel 3 Meerjarenbegroting 2009: Middelen ten bate van OGGZ

Kostencategorie	Budget 2009
Meldpunt Bezorgd ¹⁶	17.598
Meldpunt Huiselijk geweld ¹⁷	19.293
Laatste kansbeleid	23.678
Ondersteuning signaleringsoverleg Bezorgd	2.575
Regie en netwerkoverleg door GGD ¹⁸	3.928
Outreachinge hulpverlening Prinsenwijk	27.000
OGGZ-vangnet GGD ¹⁹	34.929
Activiteiten collectieve preventie OGGZ	132.529
Aanpak huiselijk geweld	15.375
Buurtbemiddeling	10.534
Verminderen eenzaamheid ²⁰	5.125
Nazorg ex-gedetineerden	15.375
Totaal	307.939

- Centrumgemeenten ontvangen ook middelen voor de subsidieregeling 'Initiatieven OGGZ'.
- Zorgverzekeringswet

¹⁶ In de voorjaarsnota 2009 is naast dit bedrag een tegenvaller van € 11.732 opgenomen.

¹⁷ Betreft: Bijdrage ASHG en lokaal communicatiebudget.

¹⁸ Budget is onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling GGD.

¹⁹ Idem.

²⁰ Eenzaamheidspreventie vindt ook plaats via het budget 'collectieve preventie OGGZ'.

- Eigen bijdragen cliënten
- Middelen (€ 950.000) van het ministerie van Justitie voor de centrumgemeente in het kader van hulpverlening tijdelijk huisverbod.
- Reïntegratiemiddelen. Gemeenten ontvangen voor maatschappelijke participatieprojecten van het Rijk een werkdeel op basis van de Wet Werk en Bijstand. De hoogte van het budget is afhankelijk van het aantal cliënten.

De gemeente gaat er vooralsnog van uit dat het uitvoeren van de in deze nota benoemde actiepunten valt binnen het reguliere takenpakket van de gemeente en de organisaties en daarom binnen de huidige begrotingen van de gemeente en organisaties past. Niet uitgesloten wordt dat bij nieuwe taken, zoals bijvoorbeeld het tot stand brengen van een Centrum voor Maatschappelijke Opvang, een beroep wordt gedaan op extra gemeentelijke middelen.

Onderstaand per hoofdstuk een overzicht van de wijze van financiering van de verschillende OGGZ-beleidsonderdelen.

Hoofdstuk	Onderdelen OGGZ	Financiering
2	<i>sociale kaart</i> <i>OGGZ-monitor</i>	gemeente gemeente ²¹
4	<i>preventie</i>	a. centrumgemeente Den Haag b. gemeente
5	<i>bemoeizorg</i> a. meldpunt (vangnet- en herstelfunctie) b. laatste kansbeleid (vangnet- en herstelfunctie) c. toeleidingsfunctie	a. gemeente/woningcorporaties b. gemeente/woningcorporaties c. centrumgemeente Den Haag
6	<i>maatschappelijke opvang</i> a. doorstroomvoorziening b. noodopvang gezinnen c. CMO	centrumgemeente Den Haag a. gemeente/woningcorporaties b. gemeente c. onderzoek naar financiering volgt
7	<i>samenwerking</i> a. Platform OGGZ b. bestuurlijk overleg	a. deelnemende organisaties b. deelnemende organisaties

²¹ Dekking via bestaand budget Meldpunt Bezorgd.

9. Communicatie

Onze gemeente vindt communicatie een belangrijk ondersteunend beleidsinstrument om de uitvoering van de Openbare Geestelijke gezondheidszorg te bevorderen. Communicatie:

1. ondersteunt preventieactiviteiten
2. bevordert ketensamenwerking en afstemming OGGZ-organisaties
3. bevordert de kwaliteit van het beleid

Preventie-activiteiten zoals voorlichtingscampagnes, cursussen en advisering helpen een gedragsverandering teweeg te brengen bij sociaal kwetsbaren en risicogroepen en versterkt de bewustwording van en draagvlak voor de openbare geestelijke gezondheidszorg bij de bevolking. Communicatie speelt daarbij een belangrijke ondersteunende rol, waarvoor vanuit de organisaties communicatiemiddelen worden ingezet. Communicatie over Huiselijk geweld en het vergroten van naamsbekendheid van het Meldpunt Bezorgd onder burgers zal met name vanuit de gemeente worden georganiseerd. Hiertoe worden aparte plannen opgesteld, zoals bijvoorbeeld voor de jaarlijkse Week zonder Geweld in november. Ook de uitvoering van de actieprogramma's gericht op het terugdringen van schadelijk alcoholgebruik en depressie worden met communicatie-activiteiten ondersteund. Hiervoor zijn al plannen uitgewerkt.

De OGGZ heeft een brede doelgroep waarbij vaak sprake is van multi-problematiek. Bij de uitvoering van de OGGZ zijn daarom veel verschillende organisaties betrokken, zoals de politie, de woningcorporaties, de zorg- en welzijnsinstanties en de gemeente zelf. Het is van cruciaal belang om de activiteiten van de betrokken organisaties goed op elkaar af te stemmen en de ketensamenwerking te bevorderen. Onze gemeente investeert daarom in overlegvormen zoals het Platform Bezorgd, het signaleringsoverleg en het Meldpunt Bezorgd.

Communicatie speelt ook een rol bij ontwikkeling van beleid. Deze kadernota en de bijbehorende werkprotocollen zijn tot stand gekomen in samenwerking met de betrokken OGGZ-organisaties. Ook de Participatieraad heeft een inhoudelijke bijdrage geleverd aan nota. Leidschendam-Voorburg is van mening dat beleidsparticipatie door professionals en ervaringsdeskundigen de kwaliteit van het beleid en (daarmee de zorg) bevordert.

Bijlagen

1. Beleidsvoornemens OGGZ (Wmo-nota Vitale Verbindingen)
2. Werkprotocol Signaleringsoverleg Bezorgd (Dis 2009/12604)
3. Werkprotocol Meldpunt Bezorgd (Dis 2009/12605)
4. Werkprotocol Platform Bezorgd (Dis 2009/12606)
5. Meldpunt Bezorgd OGGZ Leidschendam-Voorburg 2008 (Dis 2009/12459)

Bijlage 1 Beleidsvoornemens OGGZ (Wmo-nota Vitale Verbindingen)

- Het oprichten van een Kerngroep (O)GGZ, het versterken van het Signaleringsoverleg door het opstellen van werkprocedures en het oprichten van een Meldpunt Bezorgd;
- Voor versterking van de OGGZ een Kerngroep OGGZ op richten, waarbij een convenant met de bij OGGZ en maatschappelijke opvang betrokken partijen wordt opgesteld;
- Productafspraken maken met Parnassia, Jutters en GGZ Haagstreek voor de uitvoering van activiteiten in het kader van collectieve Preventie OGGZ;
- Communicatie en voorlichting over aanpak huiselijk geweld uit te breiden;
- Afspraken te maken met woningcorporaties en zorgverleners over huisvesting en zorg van bijzondere doelgroepen
- Medewerking te verlenen voor de oprichting van een Centrum voor Maatschappelijke Opvang (CMO). De gemeente wil hierin ook zelf partij zijn en afspraken maken;
- Een plan uit te werken voor het project Aansluiting Nazorg voor ex-gedetineerden en zorg te dragen voor de uitvoering daarvan.
- De toeleiding van allochtonen naar zorg te verbeteren.
- Opsporen en onder adequate zorg brengen van zorgmijders;
- Voorkomen van dakloosheid en zwerven;
- Opvang voor dak en thuislozen in de Gemeente Leidschendam-Voorburg realiseren;
- Terugdringen van overlast;
- Professionaliseren Signaleringsoverleg;
- Bevorderen van eerdere melding van huiselijk geweld en van snellere onderkenning door hulpverlening en intermediairs;
- Een meldpunt voor zorg en overlast realiseren;
- Voorkomen van depressie en eenzaamheid;
- Bevorderen dat mensen met depressieve klachten eerder hulp gaan zoeken;
- Vroegtijdig signaleren van beginnende dementie en ondersteuning voor de meest kwetsbaren, zoals de dementerende zonder mantelzorgers;
- Verhogen van het woon-/leefgenot voor de doelgroep / inwoners van Leidschendam-Voorburg.